

1925 a usnesení povolujícího poznámku pořadí pro zcizení. Toto usnesení neodpovídá zákonu. Poznámka zákazu zcizení nepřekáží, by dlužník přes to spornou nemovitost nezcizil; nový nabyvatel může býti zapsán do pozemkové knihy přes zákaz, avšak vkladem této kupní smlouvy nezaniká již poznámka zákazu zcizení. Jedná se tu o prozatimní opatření. Usnesení, jímž se tato poznámka povoluje, musí obsahovati přeznou lhůtu k podání žaloby nebo návrhu na povolení exekuce (§ 391 ex. ř.). Teprv po uplynutí této lhůty má soud, jenž povolil prozatimní opatření, rozhodnouti o jeho zrušení (§§ 391 a 399 ex. ř., srovnej: Ehrenzweig soustava I/2 str. 180 a Neumann ex. ř. 1156).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Žádost stěžovatelova o výmaz poznámky zákazu zcizení a zatížení ve vložce čís. 189 byla podána výslovně jako žádost knihovní, byvši opřena o ustanovení §u 57 knih. zák. V dovolacím rekursu poukazuje se znova na § 57 knih. zák. a tvrdí se, že výmaz poznámky zákazu zcizení a zatížení měl býti povolen, poněvadž tato poznámka následuje po poznámce pořadí zamýšleného zcizení, v němž právo vlastnické bylo vloženo. Než dovolací rekurs není opodstatněn. Dle §u 57 knih. zák. nařídí se k žádosti strany, pro kterou byl povolen vklad zcizení nemovitosti v poznamenaném pořadí, výmaz těch zápisů, jichž bylo dosaženo ohledně této nemovitosti po podání žádosti o poznámku pořadí. Toto nařízení nemůže se však vztahovati bez obmezení na všechny pozdější zápisy a hledíc k významu poznámky pořadí, jsou vyloučeny z výmazu ty zápisy, jež se vztahují na právo již dříve knihovně zapsané (srov. Bartsch, komentář ke knihovnímu zákonu, str. 544). Zákaz zcizení a zatížení, povolený jako prozatímné opatření dle §u 382 čís. 6 a §u 384 druhý odstavec ex. ř., byl poznamenán knihovně sice až dne 23. září 1925, kdežto žádost o poznámku pořadí zcizení došla již 21. září 1925, avšak poznamenání zákazu zcizení a zatížení týká se již dříve vloženého práva vlastnického předchůdců stěžovatelových v držbě domu čís. 422 a nemůže tedy stěžovatel z důvodu §u 57 knih. zák. žádati o výmaz této poznámky zákazu.

Čís. 6230.

Pořad práva jest vyloučen, jde-li o rozhodnutí, zda pozemek jest statkem veřejným. O držbě, vlastnictví, služebnostech a nájemním právu k věcem veřejného statku rozhoduje však soud.

Těž věci, určené k veřejnému užívání, zůstávají ve vlastnictví obce (státu), nejsou vyňaty z právního obchodování a mohou i do soukromého vlastnictví přejíti; soukromá práva k nim, pokud slouží tomuto účelu, jsou jen potud vyloučena, pokud se nesrovnávají s veřejnoprávním jich určením.

Vlastnický nárok k přesně vymezené ploše pozemku jest uplatňovati pořadem práva. Nevyhledává se, by takovému sporu předcházelo řízení o úpravu hranic.

(Rozh. ze dne 1. září 1926, R II 240/26.)

Žalobu obce na Moravě proti žalovaným o určení vlastnictví k pozemku soud první stolice k námitce nepřipustnosti pořadu práva odmítl. Rekursní soud zrušil napadené usnesení a uložil prvému soudu, by vyčkaje pravomoci ve věci dále jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

Důvody:

Žalovaná vznesla námitku nepřipustnosti pořadu práva ze dvou důvodů, jednak že má býti rozhodnuto o otázce, zda pozemek jest veřejným či soukromým statkem, jednak že jde o spornou hranici. Rekursní soud se zabýval toliko tímto druhým důvodem, dospěv k názoru, jenž se nesrovnává s názorem žalovaných. Pak ale neměl opomenouti pustiti se též do úvah o důvodu prvé. Jelikož tu jde pouze o přezkoumání právního názoru, ježto skutkový podklad této otázky není sporným, možno ji řešiti ihned, byť i soud druhé stolice se jí vůbec nezabýval. K opodstatnění této námitky uvádí se v dovolacím rekursu, že pozemek p. č. 849 jest zapsán v seznamu o veřejném statku, že obec jest pouze správkyní veřejného statku, že tedy žalobní návrh v pravdě směřuje jen ke zjištění, že pozemek není v soukromém vlastnictví žalovaných, nýbrž jest veřejným statkem, rozhodovati o této otázce přísluší však úřadům správním. Stěžovatelé však nemají pravdu. V žalobě se ovšem praví, že pozemek parc. č. 849 jest jako veřejný statek zapsán v seznamu I. a že břeh při této úvozové cestě, o jehož část se vede spor, jest jeho součástí. Žaloba však domáhá se toho, aby bylo zjištěno, že obci přísluší vlastnické právo na celém břehu mezi úvozem a sousedními pozemky žalovaných a že žalovaní jsou povinni to uznati. Pořad práva jest arcí vyloučen, jde-li o rozhodnutí, zda pozemek jest statkem veřejným, neboť přísluší správním úřadům chrániti veřejné užívání; o držbě, vlastnictví, služebnostech a právu nájemním k věcem veřejného statku rozhoduje však soud (Ehrenzweig, System I. sv., díl 2, str. 8 a 11, Randa, Vlastnictví str. 17, rozhodnutí býv. nejv. soudu N. F. Sg. IV. č. 1605, V., č. 1726, XVII. č. 6832, tohoto nejv. soudu č. sb. 5322). Neběží v této věci o první otázku, nýbrž o druhou. Sporný poměr tkví tedy v právu soukromém, nikoli veřejném. Též věci, určené k veřejnému užívání, zůstávají ve vlastnictví obce (státu), neboť nejsou vyňaty z právního obchodování a mohou i do soukromého vlastnictví přejíti (Unger I. str. 369), soukromá práva k nim, pokud slouží tomuto účelu, jsou jen potud vyloučena, pokud se nesrovnávají s veřejnoprávním jejich určením. Protož i nemovitosti, třeba jsou určeny pro veřejné užívání a jsou zapsány v seznamu statku veřejného, zůstávají ve vlastnictví obce (státu), jak vychází zřejmě z ustanovení §§ 286 až 288 obč. zák. a dle §u 290 obč.

zák. jest použití předpisů soukromého práva též na veřejný statek státu (obce). Toto vlastnictví státu (obce) ustupuje ovšem do pozadí následkem obecného užívání, avšak přece projevuje se tím, že i za veřejného užívání zbývají vlastníku jisté soukromé užitky, že může, pokud tomu obecné užívání nepřekáží, i soukromá práva k nim propůjčiti (třetím osobám), hlavně však tím, že po odpadnutí veřejného užívání dosahuje vlastník původní své neobmezenosti. (Randa na uvedeném místě.) Z toho důvodu, že se jedná o veřejný statek obce, nemohou tedy stěžovatelé vyvozovati, že pořad práva jest vyloučen, spočívá-li žaloba na důvodu vlastnického práva, tedy práva soukromého.

Ale ani druhý důvod pro námitku, že pořad práva jest vyloučen, nemá opory v zákoně. Rekursní soud vyslovil názor, jež podepřel správnými důvody. Žalovaní namítli ovšem, že věc patří do řízení mimosporného ve smyslu Šu 850 až 853 obč. zák., poněvadž se jedná o spornou hranici. Místním ohledáním bylo také zjištěno, že hranice mezi pozemkem žalující obce a pozemky žalovaných jsou neznatelné a popřeny. Avšak obec nežádala o úpravu hranic dle Šu 850 a násl. obč. zák., kteráž se provádí na základě poslední pokojné držby neb dle volného uvážení rozdělením (§ 851 obč. zák.), nýbrž podala žalobu o uznání svého vlastnictví k celé ploše břehu mezi úvozem parc. č. 849 a pozemky žalovaných, jak jest od nich oddělena úzkou pěšinou, tvrdíc, že až sem ji od nepamětných dob vlastnický užívala, že také předchůdci žalovaných v držení jejich pozemku se obmezovali v jejich užívání až po horní okraj břehu, že však žalovaní asi až do $\frac{1}{3}$ svrchní části břehu zarazili kůly, tvrdíce, že jest jejich vlastnictvím. Běží tedy o spor o vlastnictví k přesně vymezené ploše pozemku dle Šu 366 obč. zák., kteréžto vlastnictví mimo to prokazovala obec tím, že dle smíru u obecního úřadu v roce 1925 bylo ujednáno, že žalovaní nesmějí napříště nikdy již porost na břehu vysekávati. Řízení dle Šu 850 a násl. obč. zák. zavádí se jen na žádost sousedů a má za účel prozatímně odkliditi spor o hranici stanovením nové hranice dle poslední držby neb dle volného rozdělení. Žaloba petitorní domáhá se však trvalého vyřízení sporu na podkladě prokázaného práva a má za účel zjistiti starou hranici. Dle Šu 851 druhý odstavec obč. zák. a za předpokladu Šu 4 II. dílčí novely jest každé straně vyhrazeno, by své lepší právo uplatnila sporem. Z toho nelze nijak nutně vyvozovati, že takovému sporu musí předcházeti řízení o úpravu hranice. Nelze rozumně seznati, proč by vlastník musil nezbytně napřed podrobiti se řízení nespornému, jež rozhoduje o hranici jen na podkladě držby, kteráž třeba není ani pořádná nebo poctivá, a které již zprvu neuznává, aby teprve pak prokázal sporem své právo. Jak z motivů k II. díl. nov. vychází, měl novou úpravou řízení o sporných hranicích toliko sjednán býti nový prostředek, jímž by k žádosti sousedů způsobem, pokud možno jednoduchým a nenákladným, pouze dle zjištěných poměrů držebních nebo dle volného rozdělení bylo docíleno odklizení hraničních sporů. Zákon sám však vyhrazuje stranám podání žaloby o tvrzené právo vzhledem k prozatímnosti úpravy dle nově zavedeného řízení mimosporného, jež nemůže proto vyloučiti, by i bez něho nemohl se kdo domáhati svého práva. Ani doprovod vládní osnovy II. díl novely (viz Věstník min. sprav.

z roku 1915, částka XV.), ani mluva nové úpravy zákonné (§ 850 až 853 obč. zák.) nevyznačuje se jasností a přesností stanoviska, což zavinilo zmatky ve výkladu těchto předpisů hned od prvopočátku jak v nauce, tak i v praxi. Přihlíží-li se však ke zvláštnímu rázu tohoto řízení, k podkladu, na němž se v něm rozhoduje, a k výsledku, kterýž zjednává, nemůže býti pochybeno, zastává-li se názor, jak zde byl blíže rozveden. Žalující obec ve své žalobě určila prostorově přesně onen díl pozemku, ku kterému své právo vlastnické chce prokázati, tvrdíc netoliko, že více než 30 let ho užívala propachtováním užitků trávy, nýbrž poukazujíc i na smírné ujednání v roce 1925, z čehož lze souditi na tvrzení uznání jejího vlastnictví žalovanými.

Čís. 6231.

O tom, zda jest odložiti soudní exekuci, povolenou na základě výkazu o nedoplatcích příspěvků Úrazové pojišťovny dělnické, rozhodují soudy. Otázku, zda byly dlužníku vyměřeny Úrazovou pojišťovnou dělnickou příspěvky právem čili nic, náleží řešiti pouze úřadu správnímu. Odpor proti předpisu příspěvků těch není sice důvodem odkladu exekuce, soudy jsou však povolány, by rozhodovaly o návrhu na odklad exekuce, v němž se dlužník dovolával §§ 35, druhý odstavec, 36, 42 čís. 5 ex. ř.

(Rozh. ze dne 1. září 1926, R II 241/26.)

Proti výkazu o nedoplatcích, na základě něhož byla vedena Úrazovou pojišťovnou dělnickou soudní exekuce ku vydobytí pojišťovacích příspěvků, podal dlužník námitky u zemské politické správy pro nezákonnost výkazu a navrhl odklad exekuce. Soud první stolice návrhu vyhověl, rekursní soud návrh zamítl. Důvody: Jedná se tu o exekuci ve prospěch úrazových příspěvků dělnické úrazové pojišťovny. Exekuční titul spočívá ve výkazu nedoplateků (§ 1 čís. 13 ex. ř.), povinná strana podala námitky proti tomuto exekučnímu titulu u zemské politické správy pro nezákonnost tohoto správního nálezu. K rozhodnutí o návrhu na odklad exekuce z tohoto důvodu nejsou povolány soudy. Soudy mají o odkladu exekuce rozhodovati jen, když dlužník vznesl námitky ve smyslu § 35 ex. ř. Neboť tyto námitky nechávají exekuční titul v platnosti a namítají pouze, že nárok exekuční zanikl pro skutečnosti nárok zrušující nebo zastavující, které nastaly teprv po vzniku exekučního titulu. O takové námitky se tu nejedná. Nejsou tu ani námitky proti povolení exekuce ve smyslu § 36 ex. ř., neboť tento předpis předpokládá, že žaloba byla podána u soudu. Zda exekuční titul věcně odpovídá zákonu čili nic, nemají soudy posouditi. Rovněž má jen příslušný správní úřad zkoumati, zda dlužníkově stížnosti do exekučního titulu má býti přiznán účinek odkládací. To vysvítá z čl. III. odstavec třetí uvoz. zák. k ex. řádu. Dle tohoto předpisu lze se dovolávati soudní ochrany jen v případech tam zvlášť uvedených.